

Türkiye’de Turistik Yiyecek İçecek Harcamaları ile Reel Efektif Döviz Kuru Arasındaki Nedensellik İlişkisi (The Causality Relationship between Touristic Food and Beverage Expenditures and Real Effective Exchange Rate in Türkiye)

Kurban ÜNLÜÖNEN ^a , * Sadık GÜNDÜZ ^b

^a Ankara Hacı Bayram Veli University, Faculty of Tourism, Department of Tourism Management, Ankara/Türkiye

^b Ankara Hacı Bayram Veli University, Graduate School of Education, Department of Gastronomy and Culinary Arts, Ankara/Türkiye

Makale Geçmişi

Gönderim Tarihi: 27.10.2023

Kabul Tarihi: 23.12.2023

Anahtar Kelimeler

Turizm geliri
Yiyecek içecek geliri
Reel döviz kuru
Yapısal kırılma
Nedensellik

Keywords

Tourism revenue
Food and beverage revenue
Real exchange rate
Structural break
Causality

Makalenin Türü

Araştırma Makalesi

Öz

Türkiye’de dış turizm gelirleri, Türkiye İstatistik Kurumu tarafından birçok alt başlık halinde açıklanmaktadır. Bunlardan biri de yiyecek içecek harcamalarıdır. Yiyecek içecek harcamaları, fizyolojik bir ihtiyacı karşıladığından dolayı toplam gelir içerisinde önemli bir paya sahip olmaktadır. Tıpkı turizm gelirlerini etkileyen faktörler bulunduğu gibi turistik yiyecek içecek harcamalarını etkileyen faktörler de bulunmaktadır. Bu faktörlerden birinin de döviz kuru olduğu düşünülmektedir. Bu bağlamda çalışmanın amacı, reel efektif döviz kuru ile turistik yiyecek içecek harcamaları arasındaki ilişkiyi ekonometrik model çerçevesinde açıklamaktır. Çalışmanın veri seti, 2009 birinci çeyrek ile 2023 birinci çeyrek dönemi arasındaki verileri kapsayan, 57 gözlemden oluşturulmuştur. Serilerin tümleşme derecelerinin tespiti için yapısal kırılmalara izin veren Kapetanios ve Zivot-Andrews birim kök testleri kullanılmıştır. Birim kök testi sonucunda analize dahil edilen değişkenlerin tümleşme derecelerinin farklı olması nedeniyle Toda-Yamamoto tarafından geliştirilen Granger nedensellik modeli kurulmuştur. Ayrıca yiyecek içecek harcamaları değişkenine ait birim kök testleri sonrası tespit edilen ilk kırılma tarihi (2020 ikinci çeyrek), modele kukla değişken olarak dahil edilmiştir. Çalışmanın bulgularından reel efektif döviz kuru ile turistik yiyecek içecek harcamaları arasında çift yönlü bir nedensellik ilişkisinin mevcut olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bu sonuca göre, Türkiye’de reel efektif döviz kuru, turistik yiyecek içecek harcamalarını etkileyebilmektedir. Ayrıca turistik yiyecek içecek harcamaları da reel efektif döviz kurunu etkileyebilmektedir.

Abstract

Foreign tourism revenues in Türkiye are described by the Turkish Statistical Institute under many sub-headings. One of these is food and beverage expenditures. Since food and beverage expenditures fulfill a physiological need, they have an important share in total income. Just as there are factors affecting tourism revenues, there are also factors affecting food and beverage expenditures. One of these factors is considered to be the exchange rate. In this context, the aim of this study is to explain the relationship between the real effective exchange rate and tourist food and beverage expenditures within the framework of an econometric model. The data set of the study is composed of 57 observations covering the data between the first quarter of 2009 and the first quarter of 2023. Kapetanios and Zivot-Andrews unit root tests that allow structural breaks are used to determine the degree of integration of the series. As a result of the unit root test, the Granger causality model developed by Toda-Yamamoto was established due to the different degrees of integration of the variables included in the analysis. In addition, the first break date (second quarter of 2020), which was determined after the unit root tests of the food and beverage expenditures variable, was included in the model as a dummy variable. The findings of the study suggest that there is a bidirectional causality relationship between the real effective exchange rate and touristic food and beverage expenditures. According to this result, the real effective exchange rate in Türkiye can affect tourist food and beverage expenditures. In addition, touristic food and beverage expenditures can also affect the real effective exchange rate

* Sorumlu Yazar

E-posta: gunduz.sadik@hbv.edu.tr (S. Gündüz)

DOI: 10.21325/jotags.2023.1336